

Sygn. akt III AUa 1358/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober
Sędziowie:	SA Grażyna Czyżak (spr.) SO del. Tomasz Koronowski (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 5 kwietnia 2018 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy M. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek apelacji M. J.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i (...)

łecznych z dnia 31 maja 2017 r., sygn. akt VI U 2498/16

I. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję z dnia 17 sierpnia 2016 r.

znak (...) -2016 w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej M. J. prawo do obliczenia kapitału początkowego z uwzględnieniem podstawy wymiaru składek za okres od dnia 1 stycznia 1989 r. do dnia 31 grudnia 1989r. w wysokości 1.774.565 (jeden milion siedemset siedemdziesiąt cztery tysiące pięćset sześćdziesiąt pięć) złotych przed denominacją i za okres od dnia 1 stycznia 1990r. do dnia 30 listopada 1990r. w wysokości 8.663.946 (osiem milionów sześćset sześćdziesiąt trzy tysiące dziewięćset czterdzieści sześć) złotych przed denominacją;

II. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz ubezpieczonej kwotę 30 (trzydzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

SSA Grażyna Czyżak SSA Michał Bober SO del. Tomasz Koronowski

Sygn. akt III AUa 1358/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 sierpnia 2016r., znak: (...) -2016, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., po otrzymaniu nowych dowodów mających wpływ na wysokość kapitału początkowego, ponownie ustalił wartość kapitału początkowego ubezpieczonej M. J. na dzień 1 stycznia 1999r. W załączeniu do decyzji organ rentowy przedstawił obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego.

Od powyższej decyzji ubezpieczona wniosła odwołanie wskazując, że wysokość dochodów za 1989r. i 1990r. została zaniżona, ponieważ organ rentowy przyjął odpowiednio: 1.602.523 zł i 7.549.374 zł, podczas gdy zdaniem ubezpieczonej powinien przyjąć wskazane w zaświadczeniu Rp-7 kwoty 1.774.565 zł i 8.663.946 zł.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Nadto organ wskazał, że dochody za lata 1989r. i 1990r. zostały przyjęte na podstawie kart wynagrodzeń.

Wyrokiem z dnia 31 maja 2017r., sygn.. akt VI U 2498/16, Sąd Okręgowy w Bydgoszczy oddalił odwołanie. Sąd ten oparł się na następujących ustaleniach i wnioskach:

Ubezpieczona M. J. (ur. (...)) w dniu 2 maja 2016r. złożyła wniosek o ustalenie kapitału początkowego, do którego dołączyła dowody potwierdzające okresy składkowe i nieskładkowe w postaci świadectw pracy oraz zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu.

W okresie od 1 stycznia 1989r. do dnia 30 listopada 1990r. ubezpieczona była zatrudniona w Zespole Wojewódzkich Przychodni (...) w B. na stanowiskach: technika dentystycznego i starszego technika dentystycznego. Ubezpieczona otrzymywała wynagrodzenie w wysokości 854.000 zł, 10% dodatku za wysługę lat oraz premię regulaminową.

W zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 15 stycznia 2002r., sporządzonym na podstawie kart wynagrodzeń, wskazano, że ubezpieczona była zatrudniona w okresie od 11 sierpnia 1980r. do 31 sierpnia 1988r. Odnośnie wynagrodzeń ujęto w zaświadczeniu lata 1985 - 1990. Z zaświadczenia wynika, że w roku 1989r. ubezpieczona osiągnęła łącznie 1.774.565 zł (w tym 1.615.084 zł wynagrodzenia i 159.481 zł świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego wypłaconych zamiast wynagrodzenia), a w 1990r. łącznie 8.663.946 zł (w tym 7.291.166 zł wynagrodzenia i 1.372.780 zł świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego wypłaconych zamiast wynagrodzenia).

Uwierzytelnione kopie kart wynagrodzeń były zgodne z zaświadczeniem o zatrudnieniu i wynagrodzeniu co do lat 1985-1987, natomiast ujawniła się różnica co do wynagrodzeń za lata 1988-1990. Z kart wynagrodzeń wynikają następujące wynagrodzenia: za rok 1988 – 308.819 zł (wyższe niż w zaświadczeniu Rp-7), za rok 1989 – 1.602.523 zł, za rok 1990 – 7.549.374 zł. Zaświadczenie Rp-7 było wypełniane przez księgową na podstawie kart z archiwum, które były wyliczane przez pracowników działu kadr.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty, których autentyczność nie budziła żadnych wątpliwości oraz wiarygodne w ocenie tego Sądu zeznania świadka J. T., (która wypełniała zaświadczenie Rp-7). Zeznania te, choć spójne i logiczne, nie przyczyniły się do wyjaśnienia wątpliwości, z jakich przyczyn powstały rozbieżności między kartami wynagrodzeń i zaświadczeniem Rp-7.

Przenosząc ustalony stan faktyczny na grunt przepisów prawa, Sąd I instancji stwierdził, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. W sprawie sporna między stronami była wysokość dochodów ubezpieczonej osiągniętych w latach 1989-1990. W myśl art. 174 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie Dz.U. z 2017r. poz. 1383 ze zmianami; dalej: ustawa emerytalna) kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych dla obliczania wysokości emerytury, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy: okresy składkowe, o których mowa w art. 6; okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5 i okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych (art. 174 ust. 2 ww. ustawy).

Z powyższych przepisów wynika, że do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjmuje się wysokość zarobków z 10 kolejnych lat kalendarzowych z całego okresu przypadającego przed 1 stycznia 1999r.

Odnosząc się do spornej kwestii, Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r. Nr 237, poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie, którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Dla celów obliczenia wysokości emerytury organ rentowy musi, bowiem dysponować pewnymi danymi, co do wysokości dochodów ubezpieczonego (wyrok SN z 4.07.2007r., I U K 36/07).

Wobec tego Sąd I instancji podkreślił, że w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wskazano okres zatrudnienia do 31 sierpnia 1988r., a informacje o wynagrodzeniu sięgają do 1990r. W konsekwencji organ rentowy nie mógł przyjąć wskazanych tam zarobków za lata 1989-1990 w wysokościach odpowiednio 1.774.565 zł i 8.663.946 zł, jak domagała się tego ubezpieczona w odwołaniu, ponieważ te lata wykraczają poza wskazany w zaświadczeniu okres zatrudnienia. W związku z powyższym, w toku postępowania administracyjnego organ rentowy pozyskał karty zarobkowe, z których wynika wynagrodzenie za lata 1989-1990. Ubezpieczona zakwestionowała wyliczone przez organ rentowy na podstawie ww. kart wynagrodzenie za rok 1989 i za rok 1990, zmierzając do wykazania, że zarobki w tych latach były wyższe, tj. odpowiadały tym, które zostały wpisane do zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu. Przeprowadzone postępowanie dowodowe, a w szczególności szczegółowa analiza kart zarobkowych znajdujących się w aktach organu rentowego, wykazało, że kwoty zarobków przyjęte przez organ rentowy są prawidłowe. Zaznaczono także, że zeznania świadka J. T., która wypełniała to zaświadczenie, nie wyjaśniły rozbieżności, ale także w żadnej mierze nie przyczyniły się do wykazania, że zarobki wskazane w zaświadczeniu Rp-7 za sporny okres są prawidłowe. Sama bowiem świadek nie umiała wskazać przyczyn tych rozbieżności i wyjaśniła, że zaświadczenie było przez nią wypełniane na podstawie opracowanych przez innego pracownika kwot zarobków.

Sąd I instancji nie miał żadnych wątpliwości co do tego, że kwoty wynagrodzeń w wysokościach 1.602.523 zł za rok 1989 i 7.549.374 zł za 1990r. odpowiadają zasadniczemu wynagrodzeniu ubezpieczonej. Natomiast z niejasnych kart zarobkowych nie udało się ustalić wyższego zarobku. Nadto ubezpieczona nie przedstawiła innych dowodów, nie wskazała także konkretnie, jakich składników organ rentowy miałby bezzasadnie nie uwzględnić. Niezależnie jednak od przyczyny powstałych rozbieżności wskazano, że jest ugruntowanym stanowiskiem w orzecznictwie, iż do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych może być, bowiem uwzględnione tylko wynagrodzenie faktyczne uzyskane przez zainteresowanego w danym okresie. Jego wysokość musi być niewątpliwa i bezwarunkowa, a nie jedynie prawdopodobna (wyrok SA w Poznaniu z dn. 18.11.2014r., III AUa 93/14). W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (w szczególności ustalania prawa do świadczeń i ich wysokości) nie istnieją także zasady umożliwiające rozstrzygnięcie na korzyść ubezpieczonego w razie wątpliwości.

Wobec tego, że w procesie nie wykazano, iż wysokość zarobków za sporny okres stanowiąca podstawę do obliczeń wysokości wskaźnika podstawy wymiaru była zgodna z postulowaną w odwołaniu, a żadnych wątpliwości nie budziło wynagrodzenie przyjęte przez organ rentowy na podstawie kart zarobkowych, Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia odwołania, oddalając je na podstawie art. 477¹⁴§1 kpc.

Apelację od opisanego wyroku złożyła ubezpieczona, domagając się uwzględnienia uzyskanego po wydaniu zaskarżonego orzeczenia wypisu z list płac m.in. za sporny okres zatrudnienia, który – zdaniem skarżącej – powinien rozwiązać wątpliwości organu rentowego.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu stanowiska organ rentowy wywodził, że w jego opinii apelacja jest wyłącznie wyrazem niezadowolenia ubezpieczonej z rozstrzygnięcia Sądu I instancji. Pozwany w żaden sposób nie ustosunkował się do dołączonego do apelacji wypisu z list płac. Zobowiązany do jednoznacznego zajęcia stanowiska w tej kwestii, organ rentowy twierdził,

że przedłożony wypis z list płac nie powoduje zmiany w kapitale początkowym ubezpieczonej, jednak stanowiska takiego w żaden sposób nie uzasadnił.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna.

Na wstępie należy wyjaśnić, że wprawdzie w apelacji nie specyfikuje się konkretnie zarzutów naruszenia prawa, jednak jej uzasadnienie wyraźnie odnosi się do stanu faktycznego sprawy, tj. do tego, czy zachodziły podstawy do przyjęcia, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w okresie od 1 stycznia 1989r. do 30 listopada 1990r. była taka, jak wskazano w przywołanym wyżej zaświadczeniu Rp-7 z dnia 15 stycznia 2002r. (k.12 pliku KP). W ten sposób apelacja zdaje się podnosić naruszenie art. 233 § 1 kpc, który to zarzut należy uznać za uzasadniony. Błędne było bowiem stanowisko organu rentowego i Sądu Okręgowego odmawiające przyznania waloru wiarygodności spornemu zaświadczeniu Rp-7 również odnośnie lat 1989 i 1990, a w ocenie takiej utwierdza pozyskany przez ubezpieczoną wypis z list płac za 1989 i 1990r.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji prawidłowo przywołał przepisy prawa materialnego, które miały zastosowanie w rozpatrywanej sprawie. Zbędnym jest zatem ponowne szczegółowe przytaczanie podstaw prawnych w niniejszym uzasadnieniu (tak postanowienie SN z dnia 22 kwietnia 1997r., II UKN 61/97; wyrok SN z dnia 5 listopada 1998r., I PKN 339/98). Wyjaśnić należy jedynie tyle, że przepis proceduralny w postaci § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r. Nr 237, poz. 1412), ograniczający do dokumentów środki dowodowe umożliwiające wykazanie wysokości wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty, nie znajduje zastosowania w postępowaniu z odwołania od decyzji organu rentowego, w którym okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia można dowodzić przy pomocy wszelkich źródeł dowodowych.

W tym miejscu należy podkreślić, że ubezpieczona była zatrudniona w Zespole Wojewódzkich Przychodni (...) w B. w dwóch okresach, tj. od 11 sierpnia 1980r. do 31 sierpnia 1988r. i od 1 stycznia 1989r. do 30 listopada 1990r., co wynika z odpisów świadectw pracy k.6 i 8 pliku KP oraz co znalazło potwierdzenie w piśmie Urzędu Marszałkowskiego Województwa (...) w T. z dnia 10 lipca 2017r. i w dołączonym do niego wypisie z list płac (k.45-54). Złożone z wnioskiem o ustalenie kapitału początkowego zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu na druku Rp-7 (k.12 pliku KP) wystawiono ubezpieczonej w dniu 15 stycznia 2002r. W części wstępnej tego zaświadczenia wskazano tylko pierwszy okres zatrudnienia w Zespole Wojewódzkich Przychodni (...) w B., tj. do 31 sierpnia 1988r., a pomimo to podano w nim wynagrodzenia i świadczenia z ubezpieczenia społecznego wypłacone zamiast wynagrodzenia również za lata 1989 i 1990. Nawet pobieżne oględziny tego dokumentu wskazują jednak, że wpisy dotyczące wysokości przychodu zostały dokonane innym środkiem piszącym i innym charakterem pisma niż wpisy dotyczące okresu zatrudnienia. Jest to zrozumiałe w świetle zeznań świadka J. T., z których wynika, że przygotowywano wówczas więcej tego rodzaju zaświadczeń. Zdaniem Sądu Apelacyjnego powyższe oznacza, że wskazanie dnia 31 sierpnia 1988r. jako końcowej daty zatrudnienia skarżącej w Zespole Wojewódzkich Przychodni (...) w B. było omyłką osoby dokonującej tego wpisu, która zwyczajnie nie dostrzegła drugiego okresu pracy ubezpieczonej w tym samym zakładzie leczniczym.

Następnie należy zauważyć, że sporządzony po wydaniu wyroku Sądu I instancji wypis z list płac wskazuje, że suma kwot wypłaconych ubezpieczonej w 1989r. przez Zespół Wojewódzkich Przychodni (...) w B. tytułem wynagrodzeń, dodatków i świadczeń z ubezpieczenia społecznego przysługujących zamiast wynagrodzenia za ten właśnie rok była znacznie wyższa od kwoty ujętej w spornym zaświadczeniu Rp-7, nawet bez wypłaconej w lutym 1989r. kwoty 19.298 zł nagrody za 1988r. Ponadto zarówno z wypisu z listy płac, jak i z odpisu karty zarobkowej za 1990r., wynika, że w 1990r. wypłacono ubezpieczonej dalsze należności za 1989r. (listy płac 4/90, 6/90 i 10/90 i rubryka „Wypłaty dodatkowe” na karcie zarobkowej z 1990r.). Okoliczność, że na kartach zarobkowych i na listach płac za kolejny rok ujęte są także należności za rok poprzedni, oznacza w ocenie Sądu Apelacyjnego, że pomimo rozwiązania stosunku pracy z dniem 30 listopada 1990r., powinny istnieć jeszcze dotyczące skarżącej karta zarobkowa i lista bądź listy płac z 1991r. Zapatrywanie to potwierdza także to, że ubezpieczona występuje nadal na listach płac w grudniu 1990r.

Wprawdzie zatem kwoty wypłacone skarżącej w 1990r. za ten rok są nieco niższe od kwoty ujętej w omawianym zaświadczeniu Rp-7, tym niemniej nie oznacza to, że przynajmniej w dacie wystawienia tego zaświadczenia nie dysponowano dokumentami dotyczącymi dalszych wypłat na rzecz skarżącej za 1990r., a dokonanych w 1991r., które następnie ujęto w spornym zaświadczeniu Rp-7. Trzeba też zauważyć, że w zakresie wypłat zasiłków chorobowych omawiane zaświadczenie Rp-7 jest w pełni zgodne z kartami zarobkowymi. Te uwagi pozwalają na przyjęcie, że również co do lat 1989 i 1990 zaświadczenie to zostało wystawione rzetelnie, w oparciu o pełną wówczas dokumentację płacową (obecny stan tej dokumentacji nie jest już oczywisty) oraz zgodnie z najlepszą wiedzą odnośnie tych składników wynagrodzenia, które stanowiły podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

Mając zatem na uwadze, że ustalenie wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego dokonane zostało z uwzględnieniem dziesięciolecia od 1984r. do 1993r., zaś przeprowadzone postępowanie dawało asumpt do przyjęcia, że dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za okres od 1 stycznia 1989r. do 30 listopada 1990r. powinien być przyjęty w kwotach wskazanych w zaświadczeniu Rp-7 z 15 stycznia 2002r., Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386§1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję przez przyznanie ubezpieczonej M. J. prawa do obliczenia kapitału początkowego z uwzględnieniem podstawy wymiaru składek za okres od 1 stycznia 1989r. do 31 grudnia 1989r. w wysokości 1.774.565 zł przed denominacją i za okres od 1 stycznia 1990r. do 30 listopada 1990r. w wysokości 8.663.946 zł przed denominacją.

Konsekwencją uwzględnienia apelacji w całości było rozstrzygnięcie o kosztach procesu na podstawie art. 98§1 kpc. Zasądzona z tego tytułu na rzecz ubezpieczonej kwota 30 zł to poniesiona przez nią opłata od apelacji.

SSA Grażyna Czyżak SSA Michał Bober SSO del. Tomasz Koronowski